

naše vezi

JUNIJ 2016

INTERNA IZDAJA, št. 67

ZDVI SLOVENIJE, Hacquetova 4, 1000 Ljubljana

Poštnina plačana pri pošti 1102

ZVEZA DRUŠTEV
CIVILNIH
INVALIDOV VOJN
SLOVENIJE

*Ustavil se je moj korak
Pred tabo, bronasti vojak;
Obstala sem in obnemela.
Te sovražnikova krogla je zadela?!
Saj vem, naš narod je nekoč od tujca bil teptan
In ti si nesebično se postavil v bran.
Tvoja nema usta glasno nam obujajo spomine,
Da svobodni smo v objemu domovine,
Da slovenska govorica je ostala -
Dragi naš vojak, za vse ti hvala!*

Jelka Vuk - Novakovič

naše vezi

VSEBINA 67. ŠTEVILKE

aktualno

- 3 srečanje vojnih invalidov v Sežani
- 4 dan civilnih invalidov vojn
- 7 projekt aktivni, zdravi in zadovoljni
- 10 evgen bavčar – državljani evrope
- 10 spomin na dogodke v celjskem starem piskru
- 12 tradicionalni pohod ob žici

v razmislek

- 13 zasluge za osamosvojitve gredo vsem državljanom

iz naših društev

- 13 20 let dvi notranjske
- 14 45 let dciv gorenjske
- 15 civilni invalidi iz celja v muzeju
- 17 obiskali smo sežano
- 18 aktivnosti mdciv maribor
- 19 pestro in živahno v mdciv celje

naše zgodbe

- 20 drago kodarin karlo

šport

- 22 športne igre civilnih invalidov vojn
- 23 streljanje z zračno puško v zasavju

Drage bralke in dragi bralci!

V poletje se podajamo v še enem letu obletnic. Naša država praznuje četrto stoletja obstoja, mineva pa tudi 75 let od začetka oboroženega upora proti okupatorju in začetka organizacije partizanskega zdravstva, ki je bilo v takratnem evropskem prostoru nekaj posebnega, saj je nastalo in delovalo v nemogočih pogojih vojnega nasilja. In rešilo mnogo, mnogo življenj.

Tako društva vojnih kot civilnih invalidov vojn se trudijo v zavedanju družbe ohraniti spomin na pomembne dogodke naše polpretekle zgodovine, pa naj gre za obletnice partizanskih bitk, združevanja Slovencev v boju proti okupatorju ali sprejetja prvih zakonov o zaščiti invalidov. Pogosto se zdi, da so društva in sorodne organizacije, s katerimi sodelujejo, med redkimi, ki zgodovinski spomin ohranjajo živ in s pričevanji o takratnih dogodkih ohranjajo resnico in se upirajo polarizaciji družbe.

Praznujemo 25-letnico samostojne države, a smo, kot kaže, kot družba popolnoma odpovedali. Zdi se, da se namesto, da bi reševali težave in zaplete, o njih raje prepiramo, sveto prepričani v svoj prav, še najraje pa o tistih stvareh, ki se nas morda sploh ne tičejo in nimajo nikakršnega vpliva na naša življenja.

Slovenija ni nastala iz nič pred 25. leti. Zavest o slovenstvu je živela že dolgo prej in da smo prišli do čisto svoje državnosti, je bilo treba veliko let dela, požrtvovalnosti, sodelovanja in solidarnosti. In prav ta je svetu, v katerem živimo, ki ga spet in spet prevevajo nove vojne, manjka, oziroma je, kot je v nagovoru invalidov na že 17. tradicionalnem srečanju vojnih invalidov ugotovil slavnostni govornik, predsednik državnega zbora Milan Brglez, že nekako oguljena beseda. Čeprav se sodobne vojne dogajajo stran od nas pa valovi beguncev in njihove zgodbe, ki postajajo tako evropska kot slovenska stvarnost, trkajo na našo vest. Ko zbiramo (materialno) pomoč za vse pomoči potrebne, Slovenci znamo izkazati solidarnost. Gore oblačil in potrebščin, ki smo jih pripravljene darovati, so ob vsaki akciji pomoči več kot zgovorne. Vprašanje pa je, ali znamo biti kot družba tudi resnično solidarni, solidarni v naših srcih in znati resnično sprejeti druge tudi tako, da jim odpremo vrata v našo družbo in jim damo novo možnost za novo življenje.

Kajti kot pravi Brglez, je solidarnost tudi »čut, ki nas dela ljudi. Zaradi te sposobnosti, torej biti solidarni, se ljudje ločujemo od drugih živih bitij. In tudi zaradi tega, ker to zmoremo in lahko občutimo, lahko gradimo družbo, kjer človek ni človeku volk, ampak prijatelj. Ne le tisti prijatelj, s katerim deliš prečudovite trenutke, ampak predvsem tisti in tak prijatelj, na katerega se nasloniš takrat, ko je hudo.«

Če kdo, potem invalidi vedo, kako je, če si pozabljen in se moraš za svoj prostor pod soncem, svoje pravice, ki omogočajo vsaj približno ustrezne življenjske pogoje in življenje, boriti. Vsak dan znova, saj se, kot opozarjata zvezi, tudi na že priznane pravice invalidov pozablja in se jih zmanjšuje. Zato so prav invalidi lahko vzgled solidarnosti, ki bi moral v mislih in čutenju premakniti in česa naučiti tudi vse druge ljudi.

Lepo poletje vam želim.

Aleksandra K. Kovač
Urednica Naših vezi

Izdajanje glasila omogoča
Fundacija za financiranje
invalidskih in humanitarnih
organizacij Slovenije.

IZDAJATELJA:

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije in Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije

UREDNIŠTVO:

ZDVI SLOVENIJE, Hacquetova 4,
1000 Ljubljana, tel.: 01 300 69 69

GLAVNA UREDNICA:

Aleksandra Kerin-Kovač

ČLANI UREDNIŠKEGA ODBORA:

Vladimir Pegan, Bojan Černjak, Janez Štrbenc,
Zdravko Zore, Andreja Rožič

OBLIKOVANJE: Zavod Lupa design

TISK: ITAGRAF d.o.o.

17. SREČANJE VOJNIH INVALIDOV: BODIMO DRZNI IN SMELI, BODIMO SOLIDARNI, PREDVSEM PA BODIMO ČLOVEKU ČLOVEK

Vojni invalidi, njihovi svojci in številni gostje so se 28. maja zbrali na že 17. srečanju vojnih invalidov. Na srečanju smo zaznamovali tudi 25 let samostojnosti Slovenije in 75. obletnico Osvobodilne fronte slovenskega naroda in začetka partizanske sanitete na Slovenskem. Člane društev vojnih invalidov in goste je v imenu Društva vojnih invalidov Sežana pozdravil predsednik Ken Tavčar. Podžupanja občine Sežana Ljubica Jelušič je v pozdravnem nagovoru izrazila veliko spoštovanje vsem vojnim invalidom in dejala, da so nam vsem opomin in spodbuda. Kot podpredsednica predsedstva ZZB za vrednote NOB Slovenije se je zvezi zahvalila za njen prispevek, za njen del zgodovine. Te zgodovine ne more nihče popraviti in ne izbrisati, je dejala. Pohvalila je zavzemanje ZDVIS za ohranjanje vrednot solidarnosti in spoštovanja drugačnih poleg nenehne skrbi za vojne invalide in invalide nasploh. Dobro sodelovanje domoljubnih in veteranskih organizacij kaže tudi današnja počastitev srečanja s prapori teh organizacij, je posebej izpostavila Jelušičeva.

Predsednik Zveze društev vojnih invalidov Slovenije Janez Podržaj je v nagovoru poudaril, da je zakonodaja, ki ureja pravice vojnih invalidov zastarela in neživljenjska ter zato potrebna sprememb. Temeljne pravice, zaščito in varstvo vojnih invalidov, veteranov

Kot piše Kosovel: *»Če usoda ustavi mu korak, on se ji zoperstavi«*. Ne dovolimo torej, da nam usoda kroji korake, ampak si jih ukrojimo sami, po svoji meri. Bodimo drzni in smeli, bodimo solidarni, predvsem pa bodimo človeku človek. Imejmo čut do bližnjega, pomagajmo pomoči potrebnim. Pa tudi ne pozabimo, da smo kot narod izšli iz številnih viharjev, a smo kljubovali večjim vojskam, sili in viharjem. Vse smo premagali, ker smo bili enotni. In prav to – enotnost – je garancija za prihodnji razvoj Slovenije.

Predsednik državnega zbora Milan Brglez na 17. srečanju vojnih invalidov v Sežani

in žrtev vojnega nasilja je ob osamosvojitvi pred 25 leti Republika Slovenija uredila z ustavo in zakoni. Na svoje branitelje in borce takrat ni pozabila. Obveznosti je na začetku korektno izvajala. S časovno oddaljenostjo pa te pravice vse bolj bledijo. Čas je, da državne institucije končno dojamejo, da je za žrtev vojn in vojnega nasilja dolžna poskrbeti država, je izpostavil predsednik Podržaj. Izrazil je zadovoljstvo, da je ZDVIS skupaj z Zvezo društev civilnih invalidov vojn Slovenije in Združenjem vojnih invalidov 91 začel s postopkom za spremembo in dopolnitve Zakona o vojnih invalidih.

Slavnostni govornik na srečanju, predsednik državnega zbora Milan Brglez je zbrane pozval k solidarnosti in pogumu: *»Če bomo solidarni drug do drugega, bomo zmogli smeje korake naprej. Če pa bo vsak skrbel le zase, pa bomo kot država stopicali na mestu«*. Solidarnosti naj se učimo na zgledih iz preteklosti, kot sta na primer Franja Bidovec in Zora Konjajev, znameniti požrtvovalni partizanski zdravnici. *»Vendar sama po sebi solidarnost ni dovolj, če ni podkrepljena s smelostjo in pogumom,«* je poudaril. Pri tem pa je treba iskati tisto, kar nas združuje, in ne zgolj tistega, kar nas ločuje. S tem se je vojnim invalidom zahvalil za zgled enotnosti, smelosti in solidarnosti.

Dan pred srečanjem so se Sežana s Tomajem in Slovenija z različnimi slovesnostmi spominjali tudi 90-letnice smrti Srečka Kosovela, kar je spodbudilo Milana Brgleza, da je svoj nagovor sklenil s Kosovelovo pesmijo Vihar:

Vihar, vihar mi gre čez pot
in v plašč se moj upira,
zlomiti hoče moj upor,
ne upor, božjast nemira.

Kadar razpne popotni plašč,
kot ptič, rojén v svobodo,
se zdim in s silo dvojnih kril
borim se s to usodo.

Tako grem jaz, tako gre vsak,
kdor čuti cilj v daljavi:
če usoda ustavi mu korak,
on se ji zoperstavi.

Navzoče je pozdravil tudi predstavnik Združenja vojnih invalidov Furlanije - Julijske krajine Giovanni Picco, ki je opozoril na 100. obletnico sedmih velikih bitk prve svetovne vojne in bojov na Soči ter velike žrtve prve svetovne vojne.

Sledil je bogat kulturni program, ni pa manjkal niti slavnostni mimohod praporščakov, ki mu je povelejal Dominik Grmek. V mimohodu praporščakov so bili zastopani prapori ZDVIS-a, društev vojnih invalidov Celje, Dolenjske, Posavja in Bele krajine, Koroške, Maribora, Slovenske Istre Koper, Severne

Primorske, ZDCIVS, Zveze društev General Master, Društva TIGR Primorske, Združenja borcev za vrednote NOB Slovenije Sežana, Zveze veteranov vojne za Slovenijo, Zveze slovenskih častnikov, Zveze policijskih veteranskih društev Sever in Zveze društev in klubov MORiS.

Končajmo s spodbudnimi besedami predsednika državnega zbora Milana Brgleza: *»Bodimo drzni in smeli, bodimo solidarni, predvsem pa bodimo človeku človek. Imejmo čut do bližnjega, pomagajmo pomoči potrebnim.«*

Nasvidenje na 18. srečanju vojnih invalidov.

Andreja Markovič

DAN CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE

Civilni invalidi vojn smo 17. junija 2016 v Plečnikovi dvorani hotela Mons v Ljubljani s proslavo počastili dan civilnih invalidov vojn Slovenije, ki ga uradno praznujemo 26. junija. Proslavo smo posvetili tudi 25. obletnici osamosvojitve Slovenije. Civilni invalidi vojn smo namreč živi spomeniki grozot, ki jih za sabo puščajo vojne in ena naših pomembnejših nalog je spominjati in opominjati nanje.

Proslave so se udeležili predstavniki civilnih invalidov vojn iz vse Slovenije, gostje, predstavniki sorodnih organizacij in predstavniki invalidskih organizacij v Sloveniji.

Navzoče sta nagovorila Ana Vodičar, sekretarka direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve

vojnega nasilja pri ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in predsednik Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije Adolf Videnšek.

Ana Vodičar je z naslednjimi besedami dala priznanje delovanju naše organizacije:

»V čast mi je, da ob vašem prazniku lahko spregovorim nekaj besed. Vaša zveza prizadevno deluje že od 1970. leta dalje. Namen ustanovitve oziroma vašega delovanja je sodelovanje pri izvajanju posebnih socialnih in drugih programov na vseh področjih družbenega življenja.

Vaša pozornost je usmerjena k ohranjanju psihofizičnega stanja vaših članov, preprečevanju socialne izključenosti, medsebojni pomoči, ne nazadnje prilagojeni športno rekreativni dejavnosti. Eden izmed pomembnih programov zveze je tudi pomoč pri

zagotavljanju in ohranjanju pravic iz invalidskega varstva za vse civilne invalide vojn.«

V nadaljevanju se je dotaknila realnosti, s katero se v Sloveniji trenutno srečujemo vsi državljani: »Vsi poznate zakon o uravnoteženju javnih financ, sprejet v letu 2012. Posegel je na številna področja in ne nazadnje obdobja našega življenja. Kruto. Ministrstvo razume vaša prizadevanja in pričakovanja, vendar mora slediti smernicam in zavezam vlade. Krize na naši vesoljski ladji, ki ji pravimo Zemlja, se poglobljajo. Nikakor ne sodim med ljudi, ki menijo, da so težave, s katerimi se ukvarjamo, največje kar jih je kdaj prestalo človeštvo. Vsaka generacija se pač spopada s težavami in vsaka generacija svoje probleme rešuje na svoj način.

V sodobnem svetu se srečujemo s tolikimi vzpodbudami, ki nam jih med drugim posredujejo tudi mediji, da si ni težko zastavljati novih ciljev. Tudi vi si vsako leto postavljate cilj, čim boljše poskrbeti za civilne invalide vojn.«

Svoj nagovor je zaključila z naslednjimi mislimi in pozdravom ter čestitkami ministrice Anje Kopač Mrak: »Ljudje iščemo odgovore na vprašanja. Najdemo pa odgovore, ki nam postavljajo nova vprašanja. Pogosto najpreprostejša vprašanja potrebujejo najzahtevnejše odgovore. Preteklosti ne moremo spremeniti, prihodnosti pa še ne poznamo. Prihodnost je večna neznanka, zavita v meglice različnih barv... Neštete poti vodijo vanjo. Na njih se srečujemo. Zato

izkoristimo vsak trenutek sedanjosti za veselje do življenja – tudi današnji dan: zato vam ob vašem prazniku čestitam in se veselim z vami!

Na tem mestu vam pošiljam tudi pozdrave in čestitke ministrice Anje Kopač Mrak.«

Predsednik zveze Adolf Videnšek je v svojem govoru med drugim povedal: »Danes torej s to skromno prireditvijo obeležujemo dan civilnih invalidov vojn Slovenije, ki je 26. junija. V zgodovini našega organiziranega delovanja (letos poteka že 46 let) je to že drugi datum našega dne. Najprej smo za naš dan določili 6. april – dan agresije na takratno Jugoslavijo (6. April 1941 op. a.). V letu 1993 pa je naša skupščina za dan CIV določila datum agresije na Slovenijo, 26. junij 1991.

Zakaj pa ravno dan agresije, napada?

Zato, ker to, kar se je nam civilnim invalidom zgodilo, največkrat že v rani mladosti, je bil hud napad, agresija na naše telo, našo osebnost, našo integriteto, z najtežjimi posledicami, kar jih človek sploh lahko doživi.

Zatorej je naša zapoved družbi »Nikoli več vojn!« razumljiva. Ta želja pa bo uspevala le, če bomo sklepali takšne družbene dogovore, da ne bo ponižanih in razžaljenih, in te tudi uresničevali. Takšni dogovori so obvezni, od najožje življenjske skupnosti do najširših globalnih asociacij.

V tem času se pripravljajo v naši državi novi predpisi o obrambi. Ti predpisi so za obstoj in suverenost naše

države zelo pomembni. Zavedati se moramo, da se bomo ohranjali le z modrostjo, meč je pa simbol in svarilo, skrajno sredstvo v slučaju predolgih prstov. Tako moramo vnašati v naše predpise odgovornost vseh v državi, da stalno preventivno delujejo za trajen, vzdržan mir.

Obletnico samostojnosti naše države civilni invalidi vojn proslavljamo s posebnim zadovoljstvom in hvaležnostjo, saj moramo izreči naši domovini samostojni državi Republiki Sloveniji posebno priznanje in pohvalo. Namreč šele v samostojni državi, v obdobju 90-let smo dobili zadovoljiv status vojnih invalidov in ustrezno varstvo. Tako je 25. obletnica tudi naš praznik. Vse premalokrat se zadnje čase uporablja termin domovina, ki predstavlja nam državljanom občutek varnosti in zaščite, seveda pa moramo tudi mi prispevati za domovino po svojih zmožnostih najmanj to, da jo spoštujemo in do nje gojimo pozitivna čustva.

Ob sprejemu predstavnikov Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije pri predsedniku vlade Miru Cerarju nam je bilo obljubljeni, da se nam bo pri ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zagotovil pristojen sogovornik za vodenje konstruktivnih, vsebinskih pogovorov in dogovorov o naših vprašanjih in predlogih glede izboljševanja varstva. Obveščeni smo, da je oseba, ki bo imela koordinacijske pristojnosti Dragica Bac, direktorica direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja.

Koordinacija organizacij vojnih invalidov, ki vključu-

je predstavnike invalidov vojn iz Zveze društev vojnih invalidov Slovenije (ZDVIS), Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije (ZDCIVS) in Združenja vojnih invalidov 91 (Združenje91) je ugotovila, da je nujno popraviti restrikcije, ki jih je država uvajala v zadnjih desetih letih pri varstvu vojnih invalidov. 20-letna uporaba zakona o vojnih invalidih pa kaže, da je potrebno varstvo približati staranju invalidov in dejanskim invalidnostim oziroma poškodbam. Zlasti pa tudi izboljšati varstvo družinskih članov, ki skrbijo oziroma so skrbeli za vojnega invalida.

Vsekakor pričakujemo vsebinske konstruktivne pogovore in dogovore ter seveda rezultate.«

Na proslavi smo še posebej s ponosom pozdravili Evgena Bavčarja, civilnega invalida vojn, ki mu je evropski parlament podelil naziv državljani Evrope.

Kulturni del proslave je oblikoval in izvedel Lado Leskovar, ki je v svoji karieri posnel več kot 300 popevk in šansonov, sodeloval na mnogih domačih in mednarodnih festivalih, za domače in evropske diskografske hiše posnel vrsto plošč in kaset, igral v nekaj filmih, prejel niz nagrad za interpretacijo in leta 2009 prejel tudi Ježkovo nagrado za življenjsko delo.

Lado Leskovar je poskrbel tako za slavnostno noto proslave kot tudi za bolj sproščeni del, saj se občinstvo, pri izvajanju nekaterih zimzelenih popevk, ni moglo upreti prepevanju.

PROJEKT AKTIVNI, ZDRAVI IN ZADOVOLJNI

Projekt aktivni, zdravi in zadovoljni je projekt integracije invalidov v šport in športne organizacije z namenom zmanjševanja neenakosti v zdravju.

V projekt je vključena Zveza za šport invalidov Slovenije - POK kot vodilni partner (vodja projekta je Gal Jakič), norveški partner Valnesfjord Helsesportssenter, ostale partnerske organizacije pa so Zavod Republike Slovenije za šport Planica, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča, Center za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič Draga ter Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik.

Cilj projekta Aktivni, zdravi in zadovoljni je zmanjševanje neenakosti med invalidi in drugo populacijo. Invalidi različnih starostnih skupin namreč niso dovolj telesno aktivni, zato so pri njih tveganja za nastanek bolezni večja. Ker je telesna aktivnost po vseh mednarodnih in nacionalnih resolucijah ena od pomembnih aktivnosti za ohranjanje zdravja, moramo tej ciljni skupini omogočiti enake možnosti.

Med programi je tudi posebej opredeljen **program za odrasle invalidne osebe in invalide starostnike**.

Telesna dejavnost je po podatkih mednarodnih in nacionalnih zdravstvenih in športnih organizacij zelo pomemben dejavnik za ohranjanje zdravja. Ker so invalidi premalo športno in gibalno aktivni, je nujno povečati možnosti za vključevanje v programe. Žal pa je premalo tudi že obstoječih programov in organizacij, ki bi omogočali vadbo za invalide. V sklopu dejavnosti za odraslo populacijo invalidov in invalide starostnike so predvidene dejavnosti vezane na pripravo 10 celovitih programov za invalide. Dodatna izredno pomembna dejavnost projekta je povezana z integracijo invalidov v športne in druge organizacije, ki izvajajo športne in gibalne programe. S to dejavnostjo se bo razvijalo mrežo povezanih organizacij, ki so ponudniki športnih in gibalnih programov za invalide.

Zato je Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije pripravila za člane športnih komisij naših

medobčinskih društev predavanje s praktičnim prikazom nekaterih vaj, ki jih lahko starostniki izvajajo/izvajate vsakodnevno doma, brez kakšnih posebnih pripomočkov ali orodij, ki bi zahtevali posebna finančna sredstva. Predavanje je vodila dr. Tjaša Filipčič. Dogodek je bil izredno zanimiv in je vse navzoče pritegnil tako v pogovor kot praktično sodelovanje z voditeljico. Filipčičeva je namreč s praktičnimi vajami pokazala, kako malo je pravzaprav potrebno, da vsak dan naredimo nekaj dobrega zase.

Tjaša Filipčič je poudarila izjemni pomen gibanja, rekreacije in športa tudi za starostnike in izpostavila predvsem tri vidike:

1. **Telesni vidik**, pri katerem človek s pomočjo gibanja krepi in izboljšuje različne sisteme: od kardiovaskularnega, dihalnega in imunskega do mišično-skeletnega. S primernim gibanjem izboljšujemo fizično moč in vzdržljivost ter ohranjamo gibljivost in koordinacijo. Marsikdo se s pomočjo športa znebi odvečnih kilogramov in si pomaga pri oblikovanju telesa.
2. **Psihološko področje**, pri katerem se dobrobiti gibanja kažejo še raznovrstneje: gibanje je dejavnost, po kateri človek hrepeni v vseh življenjskih obdobjih. Šport lahko duševno sprošča in pomirja ali pa zabava in aktivira. Lahko predstavlja prostor osebnega ustvarjanja, način uresničevanja lastnih želja in obliko uveljavljanja. S pomočjo gibanja marsikateri človek lažje doseže občutek notranjega ravnovesja, zadovoljstva in povezanosti z naravo. Šport pozitivno vpliva na samopodobo in občutek lastne vrednosti. Po športni aktivnosti se človeku lastne misli zdijo bolj jasne, številni problemi, ki ga obremenjujejo pa lažje rešljivi. Celo pri zdravljenju težjih duševnih težav in motenj, kot so anksioznost, depresivnost, bolezni odvisnosti, vedenjske motnje idr., se

lahko šport s pridom uporablja.

3. **Gibalno/športna** aktivnost je lahko tudi pomemben dejavnik človekovega **socialnega** življenja. Omogoča mu, da se zabava v družbi z drugimi, sklepa poznanstva in prijateljstva ter se počuti del skupine. V gibalno/športne aktivnosti se lahko vključuje skozi najrazličnejše socialne vloge, ki vsaka na svoj način prinašajo izkušnje, ki mu koristijo v drugih življenjskih situacijah. Lahko je udeležen kot vadeči, organizator, gledalec ali navijač. Uči se sodelovati, povezovati, stremeti k skupnemu cilju, biti strpen, upoštevati pravila, podrežati se vodji, doživljati zmage in prenašati poraze.

Redno gibanje in ukvarjanje s športom prinaša torej številne koristi, saj:

- zmanjšuje tveganje za prezgodnjo smrt,
- zmanjšuje tveganje za smrt zaradi srčne bolezni ali kapi, ki sta vzrok za tretjino vseh smrti,
- zmanjšuje tveganje za razvoj srčne bolezni ali raka debelega črevesa za do 50 odstotkov,
- zmanjšuje tveganje za razvoj sladkorne bolezni tipa II za 50 odstotkov,
- pomaga preprečevati/zniževati povišan krvni tlak, ki muči tretjino odraslega svetovnega prebivalstva,
- pri ženskah pomaga preprečevati osteoporozo in zmanjševati tveganje za zlom kolka do 50 odstotkov,
- zmanjšuje tveganje za razvoj bolečin v spodnjem predelu hrbta,
- spodbuja duševno blaginjo ter zmanjšuje stres, občutja strahu, depresije in osamljenosti,
- preprečuje ali nadzira tvegano vedenje, kot je uporaba tobaka, alkohola in preostalih snovi, nezdrava prehrana ali nasilje pri posameznikih,
- pomaga nadzirati telesno težo in zmanjševati tveganje za debelost za 50 odstotkov v primerjavi z ljudmi s sedečim načinom življenja,
- pomaga zgraditi in ohraniti zdrave kosti, mišice in sklepe ter poveča energijo pri ljudeh s

kroničnimi boleznimi,

- ljudem lahko pomaga shajati z bolečinami, na primer v hrbtu ali kolenih.

V nadaljevanju vam predstavljamo del vaj, ki jih lahko izvajate na domu.

Vaje so primerne za različne invalide in različne starosti. Prednost vadbe je, da posameznik ne potrebuje dodatnih finančnih sredstev. Material za vadbo lahko naredimo sami (tulec, blago, ruta, karton) ali pa samo pobrskamo po predalu (blago, ruta). Vse, kar potrebujemo, je motiv za vadbo. Vadbo lahko izvajamo tudi v invalidskem vozičku.

Ker je program namenjen vsem, ni zapisanega pravila obremenitve.

Pri vadbi predlagamo naslednje:

- Pred vadbo se posvetujte z zdravnikom (še posebej če imate trenutne zdravstvene zaplete).
- Posameznik naj posluša svoje telo, vadbo pa prilagodi svoji trenutni pripravljenosti.
- Predlagamo, da vadbo izvajate s prijatelji ali sorodniki.
- Vadba naj sledi pravilu postopnosti.
- Vadbo izvajajte vsak dan, če lahko vsaj 30 minut.
- Odmore med vajami prilagodite trenutni telesni pripravljenosti.

VADBA Z RUTO

	Ruto z desno roko primemo za vogal, z njo mahamo po desni strani telesa gor in dol. Ponovimo z levo roko.
	Ruto za vogal primemo z eno roko, krožimo naprej in nazaj. Menjamo roki.
	Stojimo razkoračno, ruto držimo z obema rokama, naredimo predklon, nato zaklon.
	Ruto prepognemo in položimo na glavo. Hodimo, se zavrtimo, ne da bi nam pri tem padla z glave.

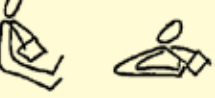

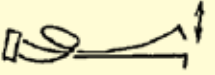

	Sedimo, ruta leži pred nami na tleh. S prsti ali s stopali visoko dvignemo ruto.
	Ruto obesimo prek levega stopala, nato dvignemo nogo ne da nam bi ruta padla na tla. Ponovimo z drugo nogo.
	Sedimo, ruto zmečkamo in jo vržemo. Poskušamo jo ujeti.

(povzeto po Priročniku Gibalno/športne aktivnosti za odrasle invalide in invalide starostnike ki sta ga pripravili Tjaša Filipčič in Barbara Božič v sklopu projekta Aktivni, zdravi, zadovoljni).

V naslednji številki glasila Naše vezi vam bomo iz priročnika Gibalno/športne aktivnosti za odrasle invalide in invalide starostnike predstavili še kakšne vaje. Naša želja je, da vas spodbudimo h gibanju, da med predstavljenimi in predlaganimi vajami najdete vaje, ki jih boste lahko izvajali in s tem pripomorete k izboljšanju vašega počutja.

Andreja Rožič

VADBA S KARTONOM (10 X 15 cm)

	Stojimo razkoračno, karton z obema rokama držimo pred sabo, vzhajemo se na prste in roki vzročimo.
	Sedimo s stegnjenima nogama, globok predklon, s kartonom poskusimo potrkat pred stopali.
	Sedimo raznožno, trup sukamo v desno in levo.
	Ležimo na hrbtu, karton držimo nad glavo, s prsti na nogah se dotaknemo kartona.
	Ležimo na trebuhu, karton držimo pred seboj, dvigujemo izmenično levo in desno nogo.
	Karton si položimo na glavo, hodimo s kartonom.
	Karton položimo na tla in ga prestopamo.
	Karton vržemo v zrak in ga skušamo ujeti.

SKRIVNOST GOZDA

S Se k tebi je, o gozd, zatekel partizan,
K ki si iz krošenj streho mu razpel,
R rad dal si vej mu, da se je ogrel
I in z debli neustrašen se postavil v bran.

V Veš še, gozdič, kako je lep bil zmage dan?
N Nadvse si bil še ti vesel.
O Od sreče si šumel in pel,
S sporočal vest o zmagi čez ravan.

T Toda borcev zase hotel si imeti,
G gozd prepoln je grobov.
O Oni, ki so v tvojih korenin objem ujeti,

Z z veseljem bi odšli domov.
D Delati za ljudstvo in naprej živeti,
A a ne zase, le za blagor vseh rodov...!

Jelka Vuk Novakovič

EVGEN BAVČAR POSTAL DRŽAVLJAN EVROPE

Civilnemu invalidu vojn Evgenu Bavčarju je evropski parlament podelil naziv Državljan Evrope.

Z nagrado parlament od leta 2008 nagrajuje tiste posameznike, projekte in pobude, ki spodbujajo čezmejno sodelovanje in razumevanje v Evropski uniji.

V obrazložitvi nominacije so zapisali, da Evgen Bavčar »s svojim edinstvenim in bogatim prispevkom v umetnosti in literaturi, ki presega evropske meje, ne povezuje le Slovenije in Francije, ampak s svojo slepoto tudi državljane Evrope, ki imajo od Braillove komunikacije dodatno korist, saj jih povezuje na zelo simbolen način, onkraj jezikovnih ovir«.

Podelitev nagrad bo oktobra v Bruslju.

Evgen Bavčar, iskrene čestitke!

Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije

CELJSKI »STARI PISKER«

- 75 LET OD MNOŽIČNE LIKVIDACIJE ZAPORNIKOV

Celjski zapor, v ljudskem izročilu znan tudi kot Stari pisker, je v času nemške okupacije v letih 1941 - 1945 postal osrednja nacistična jetnišnica, mučilnica in morišče na Celjskem. Okupator je vanj najprej zapiral narodno zavedne slovenske izobražence, nato pa tisoče antifašistov in rodoljubov, osumljenih sodelovanja z osvobodilnim gibanjem in partizani. Po najgrozljivejših metodah gestapovskega zasliševanja in mučenja so aretirane bodisi izpustili, deportirali v koncentracijska taborišča ali pa jih brez sodnega postopka postrelili kot talce.

Tako je bilo v šestih streljanjih med 4. septembrom 1941 in 15. avgustom 1942 na dvorišču zapora pobitih 374 ljudi, 325 moških in 49 žensk. Najmnožičnejše streljanje je bilo 22. julija 1942, ko je bilo ubitih 100 talcev. Iz tega streljanja so se ohranile tudi fotografije. Celjski fotograf Jože Pelikan je pogumno naredil kopije slik s filmov, ki so jih gestapovci razvijali v njegovi temnici. Takole pravi: »Filma sem

takoj vzel iz raztopine, ju namočil v špirit in na električnem ventilatorju posušil. Ko so se filmi posušili, sem s povečevalnim aparatom od vsake slike naredil kopijo, kar na slepo. (...) Ta material je ostal v moji kleti vse do osvoboditve. (...) Da ne bodo vse (slike) uporabne, sem vedel, ker sem filme osvetlil v veliki naglici in nervozi.«

Nacistično nasilje je prizadelo tudi družine ustreljenih, saj so njihove svojce aretirali in jih poslali v koncentracijska in otroška taborišča. Omenjene fotografije so razstavljene tudi v slovenskem paviljonu v taborišču Dachau. Razstavljene pa so bile tudi ob obletnici nemškega polka, ki je izvrševal streljanje, s čimer so predstavili tako pozitivne plati kot tudi najtemnejše utrinke njegove zgodovine

Nacisti so iz propagandnih razlogov svojim žrtvam nekaj časa dovoljevali, da se pred usmrtitvijo pisno poslovijo od svojih najdražjih. S tem so želeli opomniti svojce in znance, da se je nesmiselno upirati vojaški sili, ki uniči vsakogar, kdor se ji postavlja po robu. Večina pisem se je med vojno izgubila,

posamezna pa še vedno hranijo svojci. Nekaj se jih nahaja tudi v slovenskih muzejih. Zbirka Poslovilna pisma v Muzeju novejšje zgodovine Celje obsega 35 originalnih pisem talcev iz celjskega območja. Ohranjena pisma predstavljajo pretresljiv dokument vojnega časa, iz njih pa je poleg povsem osebnih razmišljanj in izpovedi mogoče razbrati tudi splošni profil takratnega slovenskega človeka, saj so ustreljeni talci izhajali praktično iz vseh družbenih plasti. Največ je bilo delavcev (51,6 odstotka) in kmetov (18,5 odstotka). Zanimivo je tudi, da večina pisem izpričuje globoko in iskreno religioznost.

Veliko je pretresljivih zgodb iz časa druge svetovne vojne. Vsaka zgodba nosi ime. Ime kraja in človeka. Veliko je bilo žrtev. Med njimi veliko talcev. A beseda »veliko« dobi svoj pomen le ob tisti najmanjši zgodbi, zgodbi posameznika. Njegovih besedah, mislih, počutju, razmišljanju. »Mamica!... Bodi hrabra, kot sem hraber jaz v teh težkih trenutkih...« Kako mu je bilo? Kako je bilo tistim, ki so to brali? Velika čustva so se pretakala po močnih žilah. Le takšna srca so to zmogla. Močna in zato mogočna.

Pisma na smrt obsojenih so pretresljivo pričevanje žrtvovanja, poguma in moralne moči slovenskega človeka v boju za svobodo in predstavljajo dragoceno dediščino, katere pomen in sporočilnost prese-

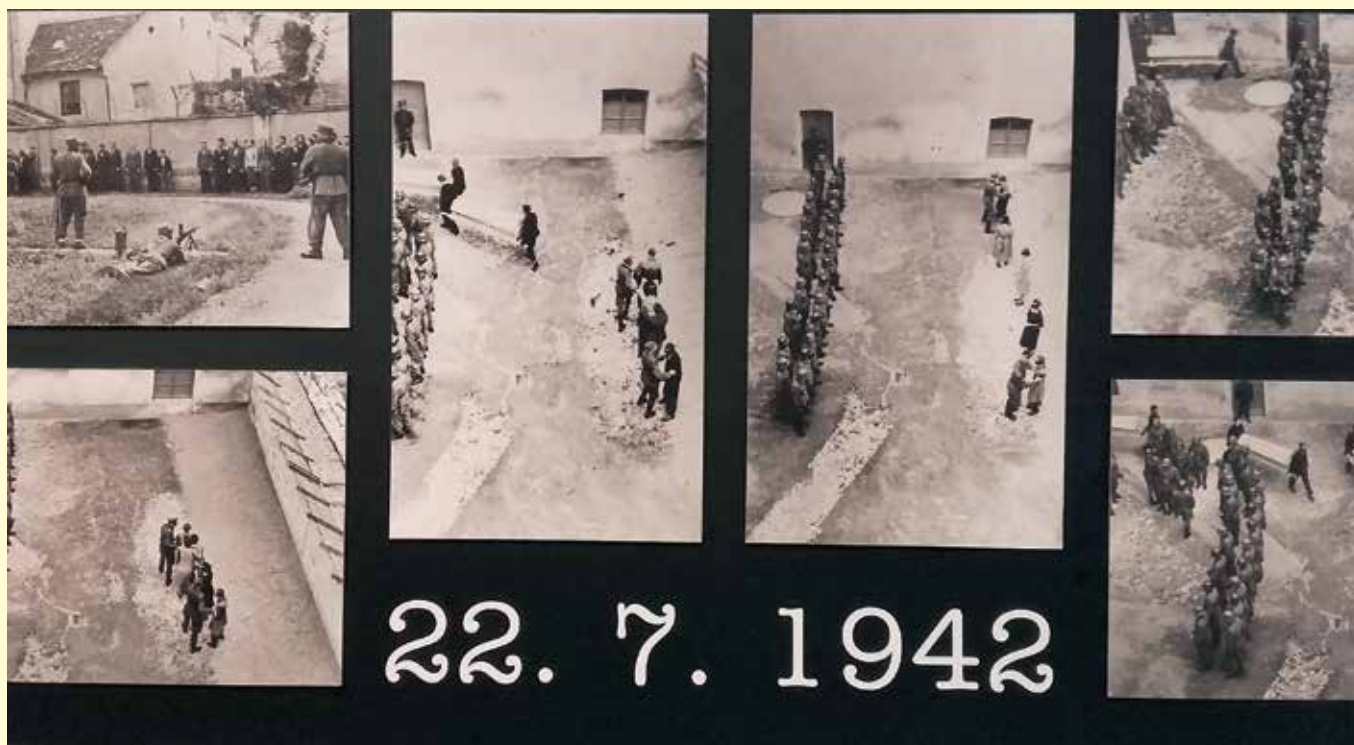
gata tako časovne okvire njenega nastanka kot tudi vsakršne ideološke omejitve in predsodke.

V noči s 14. na 15. december 1944 se je skupina šestih partizanov, aktivistov Okrajnega odbora Osvobodilne fronte za Celje - mesto mimo močnih nemških postojank prikradla v sam center mesta ter ob pomoči paznika razorožila stražarsko posadko zapora. Brez enega strela jim je uspelo osvoboditi večje število zapornikov, predvsem tistih, ki so bili na seznamu za usmrtitev (nemško poročilo jih navaja 127) ter se po isti poti uspešno vrniti. Osvoboditev zapornikov iz celjskega Starega piskra nedvomno pomeni največjo, pa čeprav v veliki meri spontano in improvizirano akcijo odporiškega gibanja, izpeljano v obdobju okupacije in nemške zasedbe.

Sprva je bilo poslopje Starega piskra minoritski samostan, ki so ga v 19. stoletju preuredili v kaznilnico. Danes se v tem poslopiju nahaja Zavod za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni Zaporja Celje. Del zapora je muzejsko urejen, v njem je spominska soba, na dvorišču pa spomenik talcem. Voden ogled je mogoč v dogovoru z Muzejem novejšje zgodovine Celje.

Vir: Muzej novejšje zgodovine Celje, Mojca Ramšak (2009): Zgodovina celjskega Starega piskra do leta 1945

Andreja Markovič

CIVILNI INVALIDI NA TRADICIONALNEM POHODU OB ŽICI

Že 60. so se pohodniki iz vse Slovenije odpravili na tradicionalni pohod ob žici, ki je bil letos v soboto, 7. maja. Pohoda se tradicionalno udeležujejo tudi naši člani – civilni invalidi vojn.

Pohod ob žici v Ljubljani je največja športno-rekreativna prireditev pri nas, ki vsako leto privabi več kot 30.000 udeležencev. Največ udeležencev običajno privabi prav pohod po poti okoli Ljubljane, kjer je med 2. svetovno vojno stala žičnata ograja italijanskih in kasneje nemških okupatorjev. Zato tudi ime Pot ob žici.

Žičnato ograjo je postavila Italijanska kopenska vojska, mesto pa je od zaledja ločevala 1.171 dni. Žico so postavili v letu 1942 v treh etapah, končni rezultat pa je bil 29.663 m dolg obroč, ki je bil širok med 5 in 8 metri ter visok do 2 metra. V sestavi obroča je bilo 69 večjih bunkerjev, 11 izpostavljenih, 53 manjših in 73 notranjih bunkerjev; skupaj jih je bilo 206.

Po končani vojni so Ljubljančani odstranili skoraj 30 km dolgo bodočo žico in porušili skoraj vse bunkerje. Nekoliko kasneje pa so se začeli zavedati, da je postavljena žica del zgodovine, ki bi ga bilo potrebno ohraniti za prihodnje generacije. V opomin in spomin. Tako je bil na pobudo takratnega okrajnega odbora ZZB NOV v okviru festivala telesne kulture organiziran »Partizanski pohod ob žici okupirane Ljubljane«, ki je v nadaljnjih desetletjih postal tradicionalna prireditev v spomin na 9. maj, dan osvoboditve mesta Ljubljana.

Prireditev in pohod imata poleg spomina na polpreteklo zgodovino čedalje večji pomen tudi v smislu

Žična ograja na ljubljanskih Žalah (Svobodna misel, Kos 2006).

rekreacije in zavedanja o zdravem načinu življenja.

Civilni invalidi vojn se pohoda udeležujejo na dveh trasah in sicer je najkrajši 2 kilometrski del namenjen starejšim in invalidom, 5 kilometrov pa prehodijo drugi invalidi udeleženci pohoda.

Prva trasa vodi od hale Tivoli preko parka Tivoli, po

Erjavčevi cesti, mimo slovenskega parlamenta do cilja na Kongresnem trgu. Nekoliko daljša, 5 km dolga pot pa je izredno slikovita in vodi mimo Koseškega bajerja, preko Rožnika do cilja na Kongresnem trgu.

Zveza CIV »pohodnike« pogosti s toplo malico. Druženje ob malici civilni invalidi vojn izkoristijo za klepet in obujanje spominov. Kar lepo število civilnih invalidov vojn

se lahko pohvali, da so se pohoda ob žici udeležili več kot 45-krat in se v prihodnje še ne mislijo odpovedati majski soboti v Ljubljani. Pohvale vredno, zato nasvidenje naslednje leto.

Andreja Rožič

Bunkerji na Celovski cesti, Šiška, Ljubljana.

Utrinki z letošnjega pohoda.

ZASLUGE ZA OSAMOSVOJITEV GREDO VSEM DRŽAVLJANOM

»Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?« je bilo vprašanje. »Da« je bil odgovor večine. Ta odgovor je pomenil začetek konca. Pomenil je konec obdobja, ki se ga predvsem starejši spominjamo kot čas enotnosti in optimizma. Ker je bil takrat politični pluralizem le pravljica iz zahodnega sveta, smo bili k sreči prikrajšani tudi za »gostilniške« prepire glede strankarskih pripadnosti, različnih pogledov na vodenje države in danes tako popularne navidezne delitve na levo in desno. Plebiscitarno željo po osamosvojitvi je narod izrazil zaradi vedno večjih razprtij med narodi na federativni ravni, časi bratstva in enakosti so minevali. Pogled, usmerjen v prihodnost je bil za Slovence nejasen, kljub temu je bila želja po samostojni in suvereni državi večja in močnejša od groženj, ki so prihajale z vrha nekdanje federacije.

Osamosvojitve ni vljudno potrkala na vrata Slovenije, najavljena je bila s strelom. S strelom iz tistega orožja, ki je bilo v rokah vojakov namenjeno obrambi države. Pa vendar je to orožje zamenjalo vlogo, uperilo se je proti državi. Ker sem se sam takrat znašel na tisti strani orožja, iz katerega je bil izstreljen strel, spremljam poglede in spomine glavnih akterjev osamosvojitve na takratne dogodke z določeno mero nasprotovanja in nestrinjanja. Obdobje osamosvajanja nas je združilo, imeli smo skupni cilj, danes žal več ni tako. V preteklih dneh smo bili s strani medijev tako kot vsa leta poprej deležni različnih pogledov na dogajanja v času osamosvojitve.

Četrto stoletje po vojni za samostojnost se danes odvija vojna za zasluge ob osamosvojitvi. Vendar Slovenija niso posamezniki, ampak Slovenci, tisti ki so rojstvo nove države sprejeli s ponosom in željo po ustvarjanju lastne usode. Zato gredo zasluge za osamosvojitve vsem državljanom.

Letos je Slovenija praznovala 25. obletnico samostojnosti. Gramatik besedo samostojen uvrsti med pridevnike, katerega pomen je razložen kot *delati oz. ravnati po lastni presoji, brez vpliva ali spodbude drugega*. Poraja se vprašanje, če prej omenjena definicija samostojnosti še opiše Slovenijo v celoti. Imam namreč občutek, da bo treba definicijo prirediti in sicer v *delati oz. ravnati po tuji presoji, z vplivom ali spodbudo drugega*. V zvezi vojnih invalidov v Sloveniji in pri vojnih invalidih enostavno več ne najdem optimizma in povezanosti. Želel bi si več poslušnosti s strani vseh vojnih invalidov VVI, MVI IN VI 91, saj smo trenutno v situaciji, ko naše članstvo hitro upada.

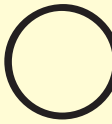
Vojni invalidi smo leta 1991 odigrali pomembno vlogo. V času napetosti se je v naši domovini zvrstilo kar nekaj incidentov, ki so zaradi medijske zapostavljenosti utonili v pozabo. Čeprav smo majhen narod, nismo klonili pred grožnjami velikih. Kljub vsemu moramo biti ponosni na našo mlado državo, saj marsikdo v današnjih časih še ni povsem na svojih nogah, ko dopolni 25 let.

Boris Fras

Boris Fras je prejemnik odlikovanja Častni znak svobode RS.

naše vezi iz naših društev

20 LET DRUŠTVA VOJNIH INVALIDOV NOTRANJSKE

 Ob 20-letnici DVI Notranjske, ki združuje vojne invalide občin Cerknica, Loška dolina, Bloke, Logatec, Vrhnika in Borovnica, je 12. junija v Uršulinem domu na Uncu potekalo srečanje članov društva. Prišli so tudi predstavniki društev DVI Zasavje, DVI Koroška, DVI Severna Primorska, DVI Gorenjska - Kranj, DVI Ptuj ter predstavniki Zveze društev vojnih invalidov Slovenije. Na dogodku so navzoče nagovorili predsednik DVI Notranjske Ferdinand Pišek, predsednik Zveze Dru-

štev vojnih invalidov Slovenije Janez Podržaj, predsednik Združenja borcev za vrednote NOB Cerknica Miro Mlinar ter predstavniki gostov. Za kulturni del programa je poskrbel pevski zbor Dragonarji generala Maistra, program pa je povezovala Cveta Levec. Z uvodnim nagovorom je prisotne pozdravil Ferdinand Pišek, predsednik DVI Notranjske. Spregovoril je o zgodovini društva, ki je bilo na pobudo Zveze DVIS ter območnega odbora Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije ustanovljeno pred

20. leti v Cerknici, kjer je tudi sedež društva. Na ustanovnem zboru, na katerem so bili izvoljeni organi društva ter sprejet statut, so bili prisotni delegati iz vseh notranjskih občin. Društvo je ob ustanovitvi štelo 120 upravičencev po zakonu o vojnih invalidih. Danes jih je v društvu še okoli 40. Društvo je del območnih društev, ki sestavljajo Zvezo društev vojnih invalidov Slovenije in vključuje člane iz NOB-ja ter iz osamosvojitvene vojne za Slovenijo leta 1991. Večinoma so to mirnodobni invalidi, ki so se poškodovali med služenju vojnega roka, civilni invalidi iz zadnje vojne in družinski upravičenci.

»Za naše člane izvajamo posebne socialne programe, s katerimi omogočamo lažje premagovanje socialnih, zdravstvenih in drugih življenjskih težav, ki tarejo vojne invalide in člane društev vojnih invalidov na splošno,

spomnimo pa se tudi okroglih obletnic naših članov. Naše delovanje zaokrožimo s srečanji ob dnevu borca, 4. julija«, je poudaril Pišek in se zahvalil prostovoljcem, članom izvršilnega odbora društva ter vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali vojaškim invalidom in društvu vojnih invalidov.

Zbrane je nagovoril tudi predsednik Zveze društev vojnih invalidov Slovenije Janez Podržaj, ki je med drugim napovedal prvo prenovo zakona o vojnih invalidih, saj je ta v določenih členih neustrezen in kot tak potreben posodobitve. Podržaj je povedal tudi, da bi želeli zakon narediti primerljiv zakonom, ki jih imajo Avstrija, Italija in Nemčija ter zbranim zaželel dobro sodelovanje tudi v prihodnje.

Sledil je pozdrav predsednika Združenja borcev za vrednote NOB Cerknica Mira Mlinarja, ki je poudaril, da *»se je za svobodo potrebno boriti«* in dodal, da *»resnice nikoli ne smemo pozabiti«*. Ob tem je izpostavil, da se naše zgodovine, narodno osvobodilnega boja in upora okupatorju danes skorajda sramujemo in pozablamo, da smo svobodni zaradi ljudi, ki so verjeli v vrednote in slovenski narod. Opozoril je, da bi moral slovenski narod spet stopiti skupaj in narediti pozitivni preboj naprej, namesto, da smo sovražniki samemu sebi. Priložnostno so spregovorili tudi predstavniki ostalih navzočih društev in Notranjem zaželeli še veliko dobrih korakov v prihodnosti.

Damijana Škrlič

45 LET DELOVANJA DCIV GORENJSKE

Člani Društva civilnih invalidov vojn Gorenjske smo na Okroglem pri Naklem, v Domu oddiha slepih in slabovidnih praznovali 45-letnico delovanja društva in hkrati proslavili tudi 25-letnico samostojne Slovenije. Zbralo se je veliko članov društva, kar nam je v veliko zadovoljstvo in veselje. Z obiskom nas je počastil tudi predsednik Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije Adolf Videnšek, ki je člane tudi nagovoril. V nagovoru se je spomnil začetkov nastajanja organizacije, pomembnosti povezovanja članov v organizacijo, ki bo le združena lahko za-

stopala vse člane, ki so invalidi postali brez lastne krivde, ob eksploziji vojnega materiala. Civilni invalidi niso imeli organizacije, ki bi sistematično in organizacijsko reševala njihove težave, ampak so bili pogosto obravnavani med splošno-socialno problematiko. Zato je bil skrajni čas, da se ustanovi takšna organizacija, ki bo skrbela, da se vprašanjem posebne skrbi za civilne žrtve vojn posvečala takšna pozornost, kot jim gre, je dejal Videnšek. Poudaril je tudi pomembnost trenutnega delovanja in obstoja oblike organizacije, ki je glede na članstvo, ustrezna.

Ko smo oblikovali programski koncept za zaznamovanje 45-letnice društva CIV Gorenjske smo med arhivskimi dokumenti našli referat, ki ga je na ustanovnem občnem zboru društva podal prvi predsednik društva Ciril Drinovec. Glede na vsebino se nam je zdelo primerno, da se s tem referatom spomnimo tistih časov, ki so bili temelj 45-letnega uspešnega delovanja društva. Zato smo ga na proslavi znova prebrali.

Prav je, da omenimo tudi vse tiste, ki so se trudili za uspešnost in povezanost v delovanju društva, torej predsednike društev. Prvi je društvo vodil žal že pokojni Ciril Drinovec in sicer v letih 1971 do 1976 in spet v letih 1992 do 1996.

Za njim je en mandat, od leta 1976 do 1980, društvo vodil Angel Vidic, nasledil ga je Janez Zurc, ki je mandat sklenil leta 1984, ki ga je nasledila Metka Destovnik z dvojnimi mandatom do leta 1992. Stane Perko, žal že pokojni, je društvo vodil od leta 1996 do 2000, ko je vodenje društva prevzel Alojz Krajnc in ga vodil do leta 2014. Na mesto predsednika je bil leta 2014 izvoljen zdajšnji predsednik društva Ciril Podjed. Ob koncu obujanja spominov smo se z enominutnim molkom poklonili vsem tistim članicam in članom, ki jih ni več med nami.

Kulturni program so izvedli člani društva, kar je še posebej pohvalno, z izjemo nastopa plesne skupine Country babice, ki so prav prijetno popestrile prireditve.

Še posebej smo bili počaščeni, da so se proslave udeležili tudi predstavniki vseh društev naše zveze iz Novega mesta, Ljubljane, Celja, Maribora in Primorske in pa predstavniki Medobčinskega društva slepih in slabovidnih iz Kranja, s katerimi veliko sodelujemo, kar nam je v posebno zadovoljstvo.

Seveda pa smo bili najbolj veseli naših članov, ki so se proslave udeležili in s tem pokazali svojo pripadnost društvu ter vseh, ki se vsak dan trudijo zapolniti tiste vrzeli in potrebe članov, kjer včasih družba odpove. To so družinski člani, spremljevalci, prijatelji in drugi, ki se vsakodnevno trudijo za dobrobit naših članov.

Hvala vsem, ki so pripomogli, da je naša proslava, posvečena 45-letnici delovanja uspela, in da smo se skupaj poklonili naši dragi Sloveniji, katere že 25-letnico samostojnosti smo ob našem prazniku tudi s ponosom proslavili.

Vida Doles

DVIC V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE PIVKA

Tudi številni člani Društva vojnih invalidov Celje smo se v soboto, 28. maja, z dvonadstropnim avtobusom in obilo dobre volje odpravili proti Sežani. Letos smo, tako kot vsako leto, tudi Celjani s svojimi člani iz pododborov počastili svoj dan z udeležbo na 17. tradicionalnem srečanju vojnih invalidov iz vse Slovenije.

Predsednik Zveze društev vojnih invalidov Slovenije Janez Podržaj je na srečanju poudaril globok in pomemben namen srečanja, ki je druženje vojnih invalidov, sorodnikov in svojcev ter drugih udeležencev,

obenem pa je smisel tradicionalnih zborovanj tudi ohranjanje spomina na našo preteklost, ki je bila, kot je dejal, vse prej kot rožnata.

SPOMIN NA POMEMBNI OBLETNICI NAŠE ZGODOVINE

Letos se spominjamo tudi pomembnih obletic: 75. obletnice oboroženega upora proti okupatorju in partizanskega zdravstva na Slovenskem, ki se je razvilo za današnje pojmovanje v nemogočih razmerah. »Nacifašizem pred drugo svetovno vojno in v njej je

Utrinek iz Parka vojaške zgodovine v Pivki.
Foto: Vesna Tripkovič Sancin

nepozabno zaznamoval narode sveta z grozo in s trpljenjem. Tudi slovenski narod pri tem ni bil izjema, saj se še danes, po več kot sedmih desetletjih, čutijo posledice krvave vojne. Slednja je tesno in nepozabno povezana z vojnimi invalidi. Mnogi branitelji domovine, kot borci in invalidi, so bili zaznamovani s poškodbami in trajnimi posledicami prav v tej vojni,» je med drugim javnosti sporočil predsednik ZDVIS Podržaj. Praznujemo pa tudi 25-letnico samostojnosti Republike Slovenije, kar so bile stoletne sanje mnogih Slovencev.

OD SIVO-OLIVNE UNIFORME DO OSAMOSVOJITVE IN DANAŠNJEGA DNE

Člani celjskega društva smo po proslavi krenili naprej. Naš cilj je bil Park vojaške zgodovine v Pivki, kjer smo se najprej ustavili pri spomeniku, ki priča o zgodovinskem dogodku, zaradi katerega je ta vojašnica nekdanje JLA tako pomembna. 26. junija 1991, na t. i. »dan prej«, so namreč prav iz te vojašnice na ceste zapeljali prvi tanki jugoslovanske armade in s tem začeli agresijo na pravkar osamosvojeno Republiko Slovenijo. T. i. Komanda je nekdanji poveljniški objekt vojašnice, in sicer se nahaja v pritličju, kjer je zdaj informacijski center Parka vojaške zgodovine, turistično-informacijski center Pivka, muzejska trgovina in muzejska restavracija Kantina. Pred Komando nas je čakal mladi predstavnik slovenske vojske in nas popeljal skozi čas, ki ga člani celjskega društva vojnih invalidov tako ali drugače dobro poznajo. Živeli smo namreč v državi, ko so fantje še imeli obvezno vojaščino, ki je ponekod in takoj po vojni trajala tudi do tri leta.

Člani DVI Celje smo se udeležili tradicionalnega srečanja v Sežani. Foto: Vesna Tripkovič Sancin

OD ČASA VOJNE DO ČASA MIRU

Člani iz Celja smo si podrobno ogledali slike in eksponate razstave, ki v osnovnih obrisih predstavijo obdobje Jugoslavije in JLA, osrednji del razstave pa obdobje osamosvojitve, ko je demokratična opozicija na prvih svobodnih volitvah aprila 1990 pripeljala do plebiscita o samostojnosti Republike Slovenije. Spomnili smo se, da se je takrat kar 88,5 odstotka volilnih upravičencev izreklo za samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo in pol leta kasneje je v skladu z referendumsko voljo slovenski parlament razglasil samostojnost, čemur je sledila brutalna vojaška intervencija jugoslovanske armade, ki pa je zlomil odločen odpor slovenskih oboroženih sil teritorialne obrambe in milice. Obiskovalci smo tako imeli možnost podoživeti tudi to obdobje, tako preko orožja kot tudi preko poročil v improvizirani dnevni sobi iz časov, ko smo vse družine sedele pred klasičnim, zdaj že muzejskim televizijskim sprejemnikom in spremljale burno dogajanje iz dneva v dan.

Z dobrim občutkom, da živimo v miru in upanju, da se čas vojne nikoli ne ponovi, kot je na avtobusu v slovo z izbranimi besedami povedal tudi naš Marijan Turičnik, »da ne bo nikoli več ne mrtvih ne invalidov vojn«, smo se odpeljali v smeri proti Štajerski. Z velikim navdušenjem, predvsem tistih, ki so si lepote Slovenije ogledali iz drugega nadstropja avtobusa, smo se ustavili na Trojanah in se posladkali s krofi ter s prijaznimi pozdravi našega predsednika Staneta Meleta sklenili še en prelep dan.

Vesna Tripkovič Sancin

DVI SLOVENSKE ISTRE KOPER: OBISKALI SMO SEŽANO

Konec maja, smo bili člani Društva vojnih invalidov Slovenske Istre Koper v Sežani na 17. tradicionalnem srečanju vojnih invalidov Slovenije.

Prireditve smo izkoristili za obisk Sežane, manjše občine na Krasu, ki leži na stičišču med Istro, Brkini in Vipavsko dolino in je rojstni kraj našega pesnika Srečka Kosovela. Ravno dan pred našim obiskom, 27. maja, smo Slovenci in seveda Sežančani zaznamovali 90. obletnico smrti tega velikega pesnika, ki se je 1904. leta rodil v Sežani, 27. maja 1926 pa star komaj 22 let umrl v Tomaju.

Prav vsi se verjetno še spominjate njegove balade:

**Bori, bori v tihi grozi,
bori, bori v nemi grozi,
bori, bori, bori, bori!**

**Bori, bori, temni bori
kakor stražnik pod goro
preko kamnite gmajne
težko, trudni šepetajo.**

Srečko Kosovel je živel med prvo svetovno vojno, prežet s strahom pred vojno in strahom pred smrtjo, saj je bil hudo bolan. V svojih pesmih pa je čutil, da takratna Evropa propada in se rojeva nova. Hkrati pa je bil pesnik našega Krasa.

Na obisku Sežane smo lahko opazili, kako zelo se je v zadnjem času razvila, razširila in postala pravo mesto. Po zanimivih govorih pomembnih gostov, kulturnem programu ter kosilu na srečanju vojnih invalidov smo se namreč odpravili na sprehod po Sežani. Slavica nas je najprej popeljala na pokopališče vojakov iz I. svetovne vojne, kjer smo v tišini in v opomnik prižgali svečko.

Sežana želi postati tudi turistično zanimiva, zato je za eno svojih turističnih produktov proglasila svoj botanični vrt iz leta 1848. Tega leta je tržaška družina Scaramanga iz Grčije kupila 1,5 ha veliko parcelo, na kateri je zgradila Vilo Mirasasso in začela urejati svoj vrt. Družina se je zgledovala po

gradu Miramare na Tržaški obali. V vseh naslednjih letih je admiral Giovanni Scaramanga, ki je bil mornar, od trgovcev iz Sredozemlja kupoval rastline iz Sredozemlja in Severne Afrike za svoj vrt v Sežani. Tako botanični vrt krasi 180 drevesnih vrst in 168 eksotičnih cvetlic. Leta 1890 je družina postavila tudi cvetličnjak po vzorcu avstro-ogrskega cvetličnjaka v Miramaru. Tam so zasajali tropske rastline.

Vrt je urejen na italijanski način. Po vojni je država vso posest nacionalizirala, šele leta 1957 je vrt z objekti postal last Občine Sežana. Občina se je odločila, da bo vrt postal zaščiten park, država pa ga je leta 1992 zaščitila kot naravni spomenik.

Po ogledu vrta smo se odpeljali v Lokev k lastniku vojaškega muzeja Tabor. Bili smo zelo presenečeni, saj Srečko Rože ni navaden zbiralec muzealij, ampak je pravi guinnessov rekorder. Svojo zbirko je razstavil v zgradbi iz leta 1485, ki je bila zgrajena kot turški obrambni stolp. V Lokvah ga zato ni mogoče zgrešiti, zato močno priporočam, da se tja vrnete in si ga še enkrat ogledate. Za ogled in pogovor s kustosom Srečkom namreč potrebujete veliko časa. Srečko in njegovi razstavljeni eksponati so živ zgodovinski učbenik in opomnik. Tu je v nadstropjih razstavljen material, ki ga je sam poiskal, kupil, dobil, izpraskal, našel... Razstavljeni so tudi edinstveni eksponati, ki jih ne boste videli v nobenem drugem muzeju. Sreč-

ko Rože je predan zgodovini, je dober poznavalec zgodovinskih dogodkov in vztrajen zbiratelj. Država mu je šele leta 1992 omogočila, da je lahko legalno predstavil vse svoje zbrane muzealije (prej je deloval na skrivaj) in jih natančno popisal ter predstavil

javnosti. S svojimi razstavami gostuje po vsej Evropi in celo v Aziji.

Časa za poglobljen pregled in pogovor je seveda zmanjkalo. Bili smo že utrujeni in lačni. Na srečo smo vse predvideli in bili že zmenjeni z gostiščem v Lokvah, da nas nahrani. Vrhunec našega druženja je bil, ko je Igor Kocjančič vzel v roke harmoniko in nam zaigral. Počutili smo se sproščeno, polni doživetij in novih spoznanj. Ob zelo prijazni in seveda dobri postrežbi smo kar obsedeli. Sprostitve, pogovora in smeha smo bili zelo potrebni.

Po dvournem pogovoru smo odhajali na avtobus veseli, zadovoljni in polni novih doživetij. Preživeli smo dan drugače, srečali člane drugih društev iz Slovenije, spoznali Sežano in se družili ob hrani, pijači in glasbi našega Igorja. Bilo je res lepo.

Mirjam Lemut

MDCIV MARIBOR: OD ŠPORTA DO ZGODOVINE

Člani mariborskega društva civilnih invalidov vojn smo zadnje tromesečje preživeli zelo aktivno. Naši člani so se poleg športnega tekmovanja v avtomatskem kegljanju v okviru športnih iger, ki smo ga izvedli mi, udeležili še športnih iger v streljanju s serijsko zračno puško v Ljubljani in športnih iger v vrtnem kegljanju na Okroglem, kjer smo ekipno zasedli 2. mesto, med posamezniki pa sta 3. mesti osvojila Anton Pasterk v kategoriji posamično A in Leon Pilinger v kategoriji posamično B.

7. maja pa smo se udeležili tradicionalnega Pohoda ob žici v Ljubljani.

Tudi letos smo se v okviru športne pomladi udeležili »Športnih iger invalidov Maribora«. Ženska ekipa MDCIV Maribor je v vrtnem kegljanju zmagala, med posameznicami pa je odlično 2. mesto zasedla Cvetka Peršak. V vrtnem kegljanju so se naši člani pomerili na prijateljskih tekmah s člani DU Skoke in MDCIV Celje. Čeprav nam je na prijateljskem srečanju z MDCIV Celje z močnim nalivom ponagajalo vreme, smo srečanje zaključili v vedrem vzdušju.

Aprila smo se v skrbi za ohranjanje zdravja odpravili na skupinsko kopanje v Laško. Med potjo se nam je pridružilo nekaj članov celjskega društva. Pod stekleno kupolo kopališča Thermane Laško, nekateri pa tudi na svežem zraku v zunanjem bazenu, smo razgibali svoje sklepe. Rekreativnemu delu je sledilo kosilo in druženje v gostilni Kmetec pri celjskem gradu. Okrepčani in bolj ali manj polni energije si ob pogledu na bližnji grad nismo mogli kaj, da si ga ne bi ogledali še od blizu. Njegovi začetki segajo v drugo polovico 12. stoletja. Razcvet je doživel v času vladavine grofov Celjskih, na kar nas še danes spominja grb mesta Celje. Največji pečat v zgodovini je pustilo vladanje Hermana II. Celjskega in se končalo z umorom njihovega zadnjega moškega potomca Ulrika II., o katerem pripoveduje legenda o črnem vranu. Sprehodili smo se po grajskih koticih. Z razgledne ploščadi smo občudovali mesto Celje z reko Savinjo, naš pogled pa je segal vse do Kamniško-Savinjskih Alp. Med vzponom na Friderikov stolp se nas je dotaknila legenda o njegovi nesrečni ljubezni do Veronike Deseniške. Z ogledom vodnjaka na grajskem dvorišču smo ogled gradu končali in

se obogatili z novimi zgodovinskimi vedenji odpravili proti domu.

Glede na to, da letošnje leto mineva v znamenju 25. obletnice samostojne slovenske države, smo se 8. junija podali na voden ogled muzejskih zbirk in razstav Parka vojaške zgodovine v Pivki, ki je nastal na območju starih italijanskih kasarn in tvori bogato vojaško-zgodovinsko dediščino. Njegovi začetki segajo v september leta 2006, ko je bil odprt 1. paviljon s tankovsko-artilerijsko zbirko z najdragocenejšimi primerki tankov iz zbirke Vojaškega muzeja slovenske vojske, decembra 2015 pa se je z 2. fazo zaključila operacija »Celovita ureditev kompleksa Parka vojaške zgodovine«. Vodička Sara nam je v več kot dve uri trajajočem vodenju nanizala vrsto podatkov o razstavljenih ek-

sponatih. V treh muzejskih paviljonih smo si ogledali vojaška oklepna vozila od 2. svetovne vojne naprej, artilerijo, zbirko letal (reaktivni lovski bombnik »F-84G Thunderjet«, jurišno letalo OREL), helikopter Gazelo TO, ki ima kot prvi letalnik slovenske vojske posebno mesto v slovenski vojaški zgodovini, diverzantsko podmornico P-913 Zeto (pogumni so si ogledali tudi njeno notranjost), razstavo o slovenski osamosvojitvi in novo pridobitev Parka vojaške zgodovine - parno lokomotivo 33-110, ki so jo leta 1943 izdelali v Berlinu in je nato po slovenskih tirih vozila do leta 1978.

Pred vrnitvijo v Maribor smo se ustavili na okrepčilu pri Domžalah, kjer smo med kosilom izmenjali svoje vtise z ogleda.

Slavica Jarc

PESTRO DOGAJANJE IN ŠTEVILNE AKTIVNOSTI V MDCIV CELJE

V Medobčinskem društvu civilnih invalidov vojn Celje smo letos organizirali že kar nekaj aktivnosti, ki se jih je udeležilo lepo število članov. Že na začetku leta smo organizirali obiske članov, ki se zaradi zdravstvenih ali drugih razlogov ne morejo udeleževati naših aktivnosti. Še v januarju smo zagotovili udeležbo večjega števila članov na delavnici »naravno nad težave z dihali«, ki jo je organizirala zveza. V februarju smo se udeležili odprtja fotografske razstave Mateja Peljhana v Ljubljani. Izvedli smo treninge v streljanju z zračno puško, kegljanju na avtomatskem kegljišču in vrtnem kegljanju, ki smo ga izvedli s člani MDCIV Maribor. Zagotovili smo tudi udeležbo naših članov na vseh že izvedenih športnih igrah, ki so jih po programu zveze organizirala druga društva CIV. Naši člani se zavedajo, da je važno sodelovati in ne zmagati, saj vsaka udeležba na športnih aktivnostih ne pomeni le tekmovalnosti, ampak tudi druženje civilnih invalidov vojn.

Na povabilo MDCIV Maribor smo se jim pridružili na kopianju v Laškem in si z njimi ogledali celjski grad. V organizaciji Zveze društev CIV Slovenije so se člani udeležili predstavitve projekta »Aktivni, zdravi in zadovoljni« na Gorjuši, ki ga je pripravil ŽŽŠIS-POK. Za naše člane smo organizirali delavnico »Peka drobnega peciva« in delavnico »Kako izdelati rože iz krep papirja«. Abonenti gledaliških abonmajev

so v maju končali s predstavami za to sezono.

Predsednik in tajnica sva poskrbela tudi za aktivno delovanje organov društva. Tako so se v marcu sestali člani nadzornega in upravnega odbora. Sestali so se tudi člani inventurne komisije in komisije za šport in šah, tajnica pa je opravila korespondenčno sejo socialno-zdravstvene komisije. Da skrbimo za sodelovanje med društvi ni dvoma, saj smo se odzvali povabilu na občni zbor društev CIV Primorske, Maribora in Ljubljane. Prav tako so se na naše vabilo na občni zbor odzvali predsednik in tajnica MDCIV Maribor, predsednica in tajnica DCIV Ljubljana ter predstavnik MDCIV Primorske. Konec maja smo organizirali strokovno ekskurzijo v Prekmurje z ogledom kulturnih znamenitosti: gradu Beltinci, mlina na Muri, prekmurske domačije Lipa in ekskurzijo zaključili s prijetnim druženjem in klepetom. Na ekskurziji so se nam pridružili člani MDCIV Maribor in člana DCIV Ljubljana.

Sara Voršič, Franc Ožir

OD AQUILE DO BELE KRAJINE, DOLENJSKE IN LJUBLJANE

zповed Istrana, udeleženca velike zgodbe druge svetovne vojne

Rodil sem se 28. septembra 1924, v Borštu, v Slovenski Istri, v enajstčlanski družini očeta Karla in matere Urše. V hiši je vladala revščina, saj se je velika družina komaj preživljala na svoji revni istrski kmetiji. Že kot otrok sem moral ob šolskih obveznostih tudi na tlako (»na žernado«), to je pasti krave sosedom, jim pomagati pri poljskih in drugih opravilih, da sem si tako zaslužil za kos polente in kako malico. Spominjam se prizora, ko mi je teta po opravljeni »žernadi« dala košček polente, preostanek pa je vpricho mene zaklenila.

Takrat smo otroci hodili v italijansko šolo. Tudi tam sem bil med »revnimi«, to je med tistimi otroki, ki so bili brez malice, ker je starši niso zmogli plačevati. V šoli smo bili slabo zapisani tudi zato, ker smo do nje čutili odpor. Moj oče pa se je šolskim oblastem zameril predvsem s tem, ker je odklonil, da bi jaz ob praznikih oblekel posebno uniformo otrok, imenovanih »Balilla«. A na srečo je bil moj učitelj razumevajoč in iz tega ni naredil večjega problema.

Mobilizacija v specialne bataljone

7. marca 1943 so fašistične oblasti v naših krajih izvedle racijo in prisilno mobilizirale mladeniče, rojene v letih 1924, 1925 in 1926 in nas vključile v specialne bataljone na jugu Italije, kjer smo morali opravljati razna dela za potrebe vojske in lokalnih oblasti. Ko se je to zgodilo, sem prišel ravno z vaške šagre (veselice), tako da so me pobrali tako rekoč iz postelje. Karabinjerji so nas s kamionom odpeljali v Trst. Domači so nas pospremili z jokom, saj niso vedeli, kam nas peljejo in kako dolgo bomo zdoma. Kasneje smo izvedeli, da smo namenjeni v južno Italijo, v taborišče. Bili smo obravnavani kot »ribelli« (uporniki) in smo zaskrbljeni ugibali, kaj nas čaka. Končno so nas strpali v živinske vagone in nas odpeljali v daljno Aquilo. Tam smo prebili nekaj mesecev in bili prisiljeni sodelovati tudi na vojaških manevrih. Od tam so nas potem odpeljali v Foggio, veliko železniško križišče z več letališči in močnim vojaškim oporiščem, kjer smo bili razporejeni v delavske brigade pod stalnim

Drago Kodarin
Karlo kot borec.

vojaškim nadzorom. Opravljali smo razna dela v vojaških objektih in na prometni infrastrukturi, pogosto pa tudi pri čiščenju ruševin, ki so bile posledica pogostih bombardiranj zavezniških sil. Ob eni takih priložnosti sem bil lažje ranjen. Po razpadu fašizma, jeseni 1943, so nas dali na razpolago Nemcem, ki so po kapitulaciji Italije prevzeli nadzor nad tem pomembnim prometnim in strateškim križiščem, in smo tako morali nadaljevati z našim delom po ukazih Nemcev. Zaradi nezadovoljstva z našim položajem smo se odločili celo za štrajk, vendar so ga Nemci, tudi z grožnjo ustrelitve, hitro zatrli, poleg tega pa so nas zaradi naše neposlušnosti za kazen tudi po več ur na dan izpostavljali hudemu soncu.

Ob nekem velikem zračnem napadu na Foggio, še pred prihodom Nemcev, smo se delavci raztepli. Veliko ubežnikov se je kljub zaostrenim razmeram na polotoku (bombardiranja, vojaške patrolje, vojaška policija idr.) napotilo proti domu. Z manjšo skupino Primorcev sem se odpravil na pot tudi sam. Začeli smo se na vse mogoče načine prebijati proti severu. Šli smo peš, z javnimi prevoznimi sredstvi in drugače. Prispeli smo do mesta Mestre pri Benetkah in tam nas je zajela vojaška policija, ki nas je obravnavala kot dezertarje in nas odpeljala nazaj v Aquilo.

Razpad fašizma in vrnitev domov

Tam smo dočakali razpad fašizma in prihod Nemcev. Spet smo zbežali proti severu in prispeli v Mestre, tam pa padli v roke nemški patrolji, a ker smo se naredili bolne, nas je pustila na miru. Tako smo počasi prišli v Trst. Prvo zavetje smo poiskali v manjši gostilni, ker je v mestu mrgolelo vojaških patrolj in policije. Tam smo navezali stik z dobrim človekom, ki je razumel našo stisko, nam plačal nekaj hrane in nas povabil, da prespimo pri njem doma. Naslednji dan nas je previdno in varno pripeljal do pomola, na katerem so se zbirale Šavrinke, to je istrske žene – potovke, ki so dnevno prihajale v Trst z mlekom in drugimi kmečkimi pridelki. Tudi tam smo se komaj ognili vojaški patrolji, in to tako, da smo se pomešali med Šavrinke, jim nosili vrče in podobno. Te

so nas potem tudi pretihotapile na parnik za Koper in po dolgi kalvariji sem končno prispel v rodni Boršt. Bil sem skrajno izčrpan in oslabiljen ter sem moral poiskati zdravniško pomoč.

Terensko delo v Istri

Po razpadu fašizma so si naši istrski kraji oddahnili. Začela so nastajati prva jedra partizanskih enot. Ljudje so se navdušeno vključevali v razne aktivnosti. Tudi moje sestre so bile že organizirane v OF in kmalu sem se jim kot aktivist na terenu pridružil tudi sam. V začetku oktobra 1943 smo že imeli zbor mladine v Loparju, kjer sem postal član odbora. Kmalu sem srečal Dušana Puha, enega od komisarjev Istrskega odreda, ki me je povabil k sodelovanju kot obveščevalca na terenu, zlasti pri delu z mladino. Največ sem delal na področju mobilizacije mladih v partizanske enote, vendar so bile pri tem težave, saj so se mnogi izogibali odhodu v partizane. Zatekali so se v Trst in nekateri so se skrivali doma. Zato se je odred odločil za širšo mobilizacijo, v okviru katere je šlo v gozdove mnogo mladih ljudi.

V partizanskih enotah

Februarja 1944. leta sem se priključil Istrskemu odredu v Brkinih, nato sem bil razporejen v 4. bataljon elokranjskega odreda in kot borec prekrizaril ozemlje od Sečovelj do Črnomlja. Nekega mrzlega in snežnega zimskega dne v Beli krajini, ko smo bili v spopadu z Nemci in ustaši prisiljeni ležati dolge ure skriti v snegu, sem staknil hudo pljučnico, ki mi je pustila posledice za vse življenje. Bil sem izločen iz bojne enote in priključen osebju brigade. Decembra istega leta sem bil poslan na oficirski tečaj v Semič ter bil nato kot kurir priključen k Levstikovi brigadi. Doživel sem zasede in hajke na Dolenjskem, Notranjskem, v Loški dolini, Laščah in drugje. Na eni takih poti je minometna granata ubila mojega soborca. Nato sem maja 1945 pri enaindvajsetih letih kot zastavonoša z brigado prišel v Ljubljano in doživel njeno osvoboditev.

Osvoboditev in prva leta po njej

Po osvoboditvi sem se pridružil KNOJ-u, to je enotam, ki so bile zadolžene za obrambo državnih meja in čiščenje ostankov domačih kolaborantov. V okviru KNOJ-a sem skoraj dve leti prebil na Gorenjskem, Štajerskem, v Prekmurju in drugje, do leta 1947, ko so nas demobilizirali in sem se vrnil v domači kraj. Sam sem se sicer

želel vrniti domov takoj po osvoboditvi, tako kot mnogi moji soborci, a mi je bilo to onemogočeno. Prvi demobilizirani so namreč takoj po vrnitvi domov dobili službe, stanovanja in borčevske privilegije, tisti, ki smo se vrnili kasneje, pa nismo bili deležni take pozornosti. Jaz sem npr. moral po demobilizaciji prebiti še celo leto v delovnih brigadah in sem med drugim sodeloval pri gradnji železniške proge v Albaniji, kjer sem bil razglašen za udarnika.

Posledice pljučnice in moja velika kalvarija v boju za priznanje invalidnosti

Že v prvih povojnih letih so se mi pojavljale zdravstvene posledice prebolele pljučnice, ki sem jih potem občutil tudi kasneje v življenju. S krajšimi presledki sem v različnih bolnišnicah prebil več kot štiri leta in prestal tudi nekaj operacijskih posegov. V nekaterih obdobjih sem bil tako oslabiljen, da sem izgubil tudi po petnajst kilogramov teže v kratkem času. Poleg tega pa sem v času služenja v enotah KNOJ-a po vojni zbolel tudi na očeh, se zdravil v bolnišnici v Ljubljani in ostal delno invaliden.

Ko sem bil 1952. leta dokončno odpuščen iz bolnišnice, sem začel svojo veliko kalvarijo, da bi mi priznali primerno stopnjo invalidnosti, vendar dolga desetletja nisem ničesar dosegel, kar sem občutil kot veliko krivico, saj sem zaradi tega izgubil vse pravice, ki gredo invalidom. Zgodilo se je celo, da sem zaradi pomanjkanja informacij po krivdi pristojnih organov zamudil določene roke in bil tudi zaradi tega zelo prikrajšan. Še več, v zdravniški komisiji, ki je obravnavala moj primer, je »izginila« moja mapa z dokumenti, ki so upravičevali mojo zahtevo po invalidnosti, med drugim tudi tri sodno overjene izjave mojih soborcev. Vse to sem si razlagal kot poskus pristojnih ljudi, ki so reševali moj primer, da bi se ognili svoji odgovornosti, če bi stvar končala na sodišču.

Življenje v letih po demobilizaciji

Po vrnitvi iz delovne brigade sem se takoj vključil v knjigovodski tečaj in bil nameščen na delovno mesto blagajnika-skladiščnika pri odkupni zadrugi v Kopru. Leta 1952 sem se oženil s Terezo Švagan, s katero sva si osrečila zakon z rojstvom sina Draga in hčerke Stojane ter si uredila svoj dom v Kopru. Ponosen sem tudi na vnuka, ki jima rad kaj pripovedujem iz svojega razburkanega in težkega življenja. Večino delovnega časa sem potem

prebil v različnih podjetjih in ustanovah (Vojna uprava Koper, Istrska banka Slovenije, NB Slovenije, Tomos, Slavnik). Vmes sem v letih 1955 - 1957 končal srednjo ekonomsko šolo. Upokojil sem se leta 1979. Bil sem tudi družbeno dejaven, in sicer: kot ustanovitelj, aktiven član in predsednik ZZB, kot delegat KS, pa porotnik na sodišču ... Sodeloval sem pri gradnji zadružnih domov (Marezige, Sv. Anton, Vanganel, Škofije) in pri različnih pevskih zborih, nazadnje pri pevskem zboru Cirila Kosmača.

Drago Kodarin.
Foto: Andrej Žnidarčič.

Za svoj življenjski prispevek sem prejel vrsto priznanj in odlikovanj: zlato značko aktivista OF 1941-1945, red za hrabrost, odlikovanje za zasluge za narod, red dela, priznanje za borca pred letom 1943, priznanje statusa vojnega invalida - veterana, priznanje društva upokojencev, Gallusovo priznanje za sodelovanje v pevstvu in zlato plaketu Primorska poje za 40-letno sodelovanje na tej pevski reviji.

Drago Kodarin Karlo

naše vezi šport

V MARIBORU SMO TEKMOVALI V KEGLJANJU NA AVTOMATSKEM KEGLJIŠČU

MDCIV Maribor je 19. aprila 2016 v športni dvorani Tabor v Mariboru izvedel 22. športne igre CIV Slovenije v kegljanju na avtomatskem kegljišču. Na kegljišču se je pomerilo

14 civilnih invalidov iz štirih društev: Celja, Ljubljane, Primorske in Maribora.

Zmagal je predstavnik DCIVS Ljubljana Jože Omahen s 476 podrtimi keglji, drugo mesto je s 462 podrtimi keglji osvojil Alojz Doler iz MDCIV Celje, tretje mesto pa s 450 podrtimi keglji tekmovalc DCIV Primorska Franc Kodelja. Za osvojena prva tri mesta so tekmovalci prejeli medalje. Po uspešno izvedenem tekmovanju so udeleženci iger svoje druženje nadaljevali na kosilu v gostišču Taborka.

Slavica Jarc

20. ŠPORTNE IGRE CIV SLOVENIJE V BALINANJU DVOJK V PIVKI

Predstavniki društev civilnih invalidov vojn so se 11. maja na balinišču balinarskega kluba Orlek Javor v Pivki pomerili na 20. športnih igrah civilnih invalidov vojn Slovenije v balinanju dvojk. Organizator iger je bila Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije, izvajalec pa Društvo civilnih invalidov vojn Primorske.

Na športne igre so se prijavila 3 društva s 17 tekmovalci in enim spremljevalcem oziroma skupaj 8 ekip. Zbrane je pozdravil podpredsednik Društva CIV

Primorske Vinko Lipec, ki je tudi odprl tekmovanje, potek pa je koordiniral predsednik komisije za šport pri DCIV Primorske Rudi Čelhar.

Prvo mesto je zasedla ekipa Ljubljana II., 2. mesto Primorska I. in 3. mesto Primorska III.

Tekmovanju je sledila pogostitev in druženje v sproščenem vzdušju. Želimo si, da bi se športnim igram pridružilo čim več invalidov, saj poleg znanih koristi, ki jih človeku prinaša šport, tudi druženje prispeva k boljšemu počutju.

Iris Pahor

CIVILNI INVALIDI SO SE POMERILI V VRTNEM KEGLJANJU

Na okroglem pri Kranju, v Domu oddiha slepih in slabovidnih, so bile 9. junija 2016, v organizaciji Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije že 25. športne igre v vrtnem kegljanju. Izvedba iger je bila tokrat zaupana društvu CIV Gorenjske.

Na športnih igrah so sodelovala vsa društva CIV, in sicer iz Celja, Maribora, Novega mesta, Primorske in Ljubljane ter seveda gostitelj, Društvo CIV Gorenjske. Iger se je udeležilo 36 tekmovalcev, razdeljenih v 7 ekip, potekale pa so v prijetnem in športnem vzdušju. Tokrat je zmaga pripadla društvu gostitelja, torej ekipi Gorenjske.

Tekmovalce je pozdravil tudi predsednik zveze Adolf

Videnšek, ki je bil tudi tekmovalce celjske ekipe. Tekmovalnemu delu športnih iger je sledilo druženje udeležencev, ki je potekalo v športnem in prijateljskem vzdušju.

Vida Doles

23. ŠPORTNE IGRE CIV V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

Športne igre v streljanju s serijsko zračno puško, že 23. po vrsti, je letos izvedlo Društvo civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana, in sicer 26. maja.

Igre je organizirala Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije. Tekmovanja se je udeležilo 13 tekmovalcev iz petih društev. Zbor tekmovalcev je bil ob 9. uri na strelišču na Malenškovi 1, v Ljubljani. Zbrane so pozdravili predsednica društva in vodja tekmovanja Angela A. Zadnikar, predsednik komisije za šport pri ZDCIVS, Franc Ožir in sodnik Franci Škrubej.

Udeleženci so v streljanju tekmovali ekipno in posamezno, na voljo so imeli 20 strelav z neomejenim številom poskusnih strelav v časovnem obdobju 30 minut. Streljalo se je tarče R8. Za oceno se je streljalo po dva strela v tarčo.

Tekmovalci ekip na prvih treh mestih so prejeli medalje in pokale. Zmagala je ekipa iz Medobčinskega društva civilnih invalidov vojn Dolenjske, Bele krajine in Posavja, drugo mesto je dosegla ekipa iz Društva civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana, tretje pa ekipa iz Medobčinskega društva civilnih invalidov vojn Celje.

Tekmovalci v posamezni kategoriji so prejeli medalje in diplome. Zmagovalec je Marko Brežan iz Društva civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana, drugo mesto je dosegel Toni Perc iz Medobčinskega Društva civilnih invalidov vojn Dolenjske, Bele krajine in Posavja, tretje mesto pa je osvojil Alojz Erlah, prav tako iz dolenjskega društva.

Petra Kapš

VOJNI INVALIDI TEKMOVALI V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

Vojni invalidi so se junija pomerili na meddruštvenem tekmovanju v streljanju z zračno puško. Tekmovanja se je udeležilo šest društev (DVI Celje, Dolenjske, Posavja in Bele krajine, Koroška, Maribor, Severna Primorska in Zasavje). Tekmovali so na društvenem strelišču, in sicer ekipno in posamezno.

Med posamezniki je zmagal Milan Goubar (DVI Celje), drugo mesto je osvojil Darko Šajhar (DVI za Koroško), tretje pa Alojz Sever (DVI Severna Primor-

ska). Med ekipami so se najbolje odrezali strelci iz DVI Celje (M. Goubar, L. Perdan, P. Glušič), drugi so bili tekmovalci iz DVI za Koroško (O. Pok, D. Šajhar, D. Schmiedhofer), tretji pa strelci iz DVI Severna Primorska (A. Sever, I. Manfreda, L. Skok).

Tekmovalci in udeleženci so bili z organizacijo tekmovanja zadovoljni in so obljubili, da se naslednje leto vrnejo.

Urška Holešek

NAGRADNA KRIŽANKA

AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	UMETNI DEL TELESA	SLOVESNA MAŠA ZA UMRLE	ANGLEŠKI GLASBENIK (BRIAN)	IZDOLBINA	IVAN MINATTI	SLADKA TEKOČINA V CVETU	GESLO		VZKLIK PRI BIKOBORBI	KOBILICA, KI SE SELI V VELIKIH ROJIH	TEKOČA MAŠČOBA	ROK URBANC	DROG, KI VEŽE BAT Z ROČICO	NAŠ SLIKAR IN ILUSTRA- TOR (KOSTJA)	
PEVEC SKUPINE LAČNI FRANZ (ZORAN)							VELIKA ŽIVAL Z ROGOM NA GLAVI								
UGLED, SLOVES							OBREDNI SPEV NAŠ JAZZ SAKSOF. (ANDREJ)								
OGRAJEN PROSTOR OB HLEVU ZA ŽIVINO					SUNEK ZRAKA IZ PLJUČ ODTOČNA CEV							NIKOLA TESLA SKOPLJEN ŽREBEC			
TELE- VIZIJA			KUMA HLEV NA PLANINI						FILMSKI IGRALEC COSTNER KAČJI SAMEC						
ZVIŠAN TON E				SKANDI- NAVSKA DRŽAVA							PIANIST BERTON- CELJ TRAVA 3. KOŠNJE				
HČERIN MOŽ				TROLEJ- BUS ZAPOR- NICA						ŽELEZNI- ŠKA KOM- POZICIJA SODOBNIKI KELTOV					
GRENAK ZELIŠČNI LIKER						VERSKA SEKTA ZVIŠAN TON A							ČLOVEŠKA GLISTA	RJAVA BARVA	
POMOČ: ASKARIS ENO NATRON VALAH	ZAKUP PREMIČ- NINE, LEASING	KOŠARKAR LAKOVIČ PREBI- VALEC IRAKA					ŠKODLJIV GLODAVEC TRUD, PRIZADE- VANJE								
IRSKI FILMSKI IGRALEC NEESON					SEZNAM IMEN EN KOS TISKANE IZDAJE							STEVE JOBS TROS			
IVICA RAČAN			PISATELJ, PISEČ (SLABŠ.) BOKSAR PARLOV						RAZA, PRASKA MAŠČOBA						
SNOV ZA ZAMAZO- VANJE						LEGEND. KITARIST HENDRIX SPOD. DEL POSODE					PTICA Z VELIKIM REPOM TRAČNICA				
HUMO- RISTKA PUTRIH				PREDAJA ROBERT ZEMECKIS						AMERIŠKA IGRALKA SPELLING PRIMOŽ EKART					
NATRIJEVA SPOJINA						ZDRAVILO PROTI PREHLADU IN BOLE- ČINAM									
PTIČJI DOM							RAVNA, TLAKOVANA STREHA								

Rešitev križanke pošljite na: **ZDVIS, Uredništvo Naših Vezi, Hacquetova 4, 1000 Ljubljana.**

Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence.

Nagrajenci iz prejšnje številke:

- Dragica MARKIČ**, Gorenje polje 27, 5210 Deskle
- Janez PERC**, Vreskovo 32a, 1420 Trbovlje
- Katarina ŠANTEJ**, Florjanska 117, 8290 Sevnica